

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Diluuntur argumenta Scoti. c. 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

gitur ex ijs, quæ dicimus 1. 2. q. 6. a. 4. sicut etiam si creaturæ rationali congrua cogitatione præparatur ad consensum, Deus concursus suum denegaret. At vero creaturæ rationali denegare cogitationem, quæ præparanda esset voluntas, ut consentiret, nulla omnino est violentia, ut manifestum est: facilius ergo est, asserere, dæmonem non posse bene operari, quia denegat Deus ei auxilium operans præiuvæ cogitationis ad recte operandum necessarium: siquidem hoc fieri potest absque vlla violentia, & ablata cogitatione boni operis, impossibile est aliquid recte fieri.

Verumenim vero cogitatio, quæ præueniri potest voluntas ad opus bonum, duplex est, iuxta notata disp. 88. cap. 1. & disp. 98. c. 6. quædam congrua, quam Deus novit effectum habituram, consideratis omnibus circumstantijs: quædam vero non congrua, quam novit Deus effectum non habituram, quæ tamen communiter dici solet sufficiens, quia cum illa potest voluntas consentire, licet non sit consensura: idcirco difficultas est, quam cogitationem Deus denegat dæmonibus, ne bonum aliquod opus efficiant, utrum congruam tantum, an etiam non congruam & sufficientem? Ratio vero difficultatis est, Nam si Deus denegat congruam tantum, sequitur, dæmonem non posse bene operari impossibilitate solum consequenti: sicut etiam quemcunque reprobum toto eo tempore, quo ei conceditur cogitatio solum sufficiens, & negatur congrua, & denique sicut prædestinatum in ea occasione tentationis, quæ interdum superatur (tunc enim ei non negatur sufficiens, sed congrua cogitatio) sic autem æqualis esset impotentia reproborum in hac vita, & eorum qui vincuntur tentatione, atque impotentia dæmonum, & damnatorum in alia: quod videtur falsum. Quare videtur dicendum, Deum denegare dæmonibus non tantum congruam, sed etiam sufficientem cogitationem non congruam, ut ita impossibilitate præcedente nequeant vllum bonum operari: contra vero videtur, non posse dæmoni negari omnem bonam cogitationem, etiam sufficientem: namque impossibile est occurrere tentationem aliquam dæmoni, quæ inuitet ad peccandum, abique eo, quod ex parte intellectus proponatur ei indifferenter ratio mali, & boni in ea tentatione, & peccato: hoc enim naturaliter occurrit in quacunq; tentatione, imo hoc necessarium est, ut voluntas libera relinquantur: cum igitur voluntas dæmonis, etiam in inferno, ita sequatur peccatum, ut à nullo voluntas eius necessario moueatur, sed libere: necesse est, ut omne peccatum occurrens voluntati dæmonum, cum indifferencia boni, & mali proponatur, hoc est, ut proponatur dæmoni non tantum id, quod peccatum est, sed etiam oppositum bonum. Propter hoc argumentum ego existimo, dæmonibus non denegari omnem bonam cogitationem moralem, etiam non congruam, sed tantum congruam & efficacem, & ita impossibilitate consequenti non posse dæmones bonum morale operari: nihilominus differre à reprobis & prædestinatis, qui vincuntur tentatione in hac vita, non ex parte impossibilitatis, quia eadem est in vtrisque, sed quia dæmonibus post primum instans ita denegatur congrua cogitatio, ut lege Dei iam manifesta eis denegetur, & ita nulla ipsis superstit: nec possit spes superesse: reprobis autem, & præ-

Vasquez in 1. p. tom. 2.

destinatis, quia in hac vita tentationibus vincuntur, non denegatur congrua vocatio ex Dei lege manifesta, & ita nulli admittitur spes salutis, & congrua vocationis, sicut neque ipsi dæmoni in primo instanti. De impossibilitate vero præcedente, & consequenti satis superque à nobis dictum est disp. 68. cap. 4.

CAP. V.

Diluantur argumenta Scoti.

Iam veto argumenta Scoti dissolvere operosum non erit. Ad primum concedimus cum Dionysio capite de diuinis nominibus, mansisse integra naturalia in dæmonibus: hoc tamen non sufficere, ut dæmones bene operentur: sed requiri etiam cogitationem præcedentem, quam Deus largitur, ut vult: dæmonibus autem manifesta sua lege negat eam cogitationem, quæ congrua, & efficax futura erat: quia denegata, impossibile est impossibilitate sequenti, dæmonem bene operari. Ad secundum dico, fieri non posse, ut Angelus cesset ab omni operatione voluntatis: nec in hoc eius libertas attenditur, quod possit non operari: sed in hoc, quod possit hoc, aut illud eligere, aut velle, & quamuis concederemus, posse cessare dæmonem ab omni operatione voluntatis: inde tamen non liceret inferre, posse bene operari aliquando, sed tantum posse ab omni actu peccandi cessare.

Sed tertio posset aliquis obijcere nobis illud Lucæ 16. ubi anima diuitis existens in inferno, petebat ab Abrahamo, ut mitteret aliquem ad fratres suos, qui eos moneat, ne in illum locum veniant: quod opus videtur bonum fuisse. Eadem autem ratio videtur de dæmonibus, atque de animabus damnatis, ut possint, aut non possint bonum aliquod operari. Scotus loco allegato respondet primum, illo exemplo solum voluisse Christum ostendere acerbiter tormentorum, non tamen misericordiam illius animæ Epulonis erga fratres suos. Deinde respondet, illum actum ex obiecto quidem bonum esse potuisse, tamen vitiatum fuisse aut ex malo fine inuidiæ erga alios homines, quos sciebat saluandos, quia ægre ferebat, fratres suos damnatos, cum alij saluarentur, aut ex malo fine odij Dei, ne Deus inueniret in fratribus suis, quod punire recte posset.

Postremo posset quis interrogare, an peccata, & opera mala dæmonum in statu damnationis nouam penam mereantur? Non dico, an propter illa noua aliqua pena ignis infligatur, sed an mereantur nouam penam? Ego quidem non legi aliquem, qui assereret, dæmones per sua opera mereri nouam penam. Posset autem aliquis dicere, ideo non mereri nouam penam, quia ratio meriti non solum pendet ex dignitate operis, sed etiam ex lege, & promissione, aut comminatione Dei, ideoque opera dæmonum in inferno non mereri nouam penam, quia Deus non est comminatus lege sua penam male operantibus in hac vita, sed in præfenti. Verum hac ratione dicere non possumus, opera dæmonum in inferno non esse meritoria penæ: tum quia, ut probabitur prima secundæ questione 174. articulo tertio, ratio meriti non pendet ex promissione præmij, aut

Ppp

com

Dæmoni non denegatur Deus auxilium sufficiens.

Nihilominus distinguatur ab homine reprobis viatoribus.

comminatione pœnæ, sed ex sola operis dignitate. Tum præsertim quia in peccatis hoc certum omnibus est, ad rationem meriti non requiri comminationem. Verè enim homo per peccatum dicitur mereri sui annihilationem, etiam si nihil tale ei Deus fuerit comminatus, quod vberius eo loco ostendimus.

Quare dæmones non mereantur novam pœnam suam

Quare respondeo, opera mala dæmonum non esse meritoria novæ pœnæ essentialis, quemadmodum diximus de bonis operibus Angelorum in beatitudine, non esse meritoria novi præmij, eo quod utraque opera non sunt facta in via, sed in termino, & ita sicut bona opera sunt fructus beatitudinis, non merita illius, sic etiam mala sunt fructus damnationis, non merita. Quare cum dicitur, rationem meriti consequi bonitatem, aut malitiam operis, intelligendum est, non operis absolute, sed in via & in agone: de quo fufius loco citato differendum est.

20.

ARTICVLVS III.

Utrum dolor sit in dæmonibus.

23. 2. d. 5. q. 11. m. 2. cor. Et ver. q. 14. m. 1. c. 6. v. 2. q. 20. 1. ad 3. cor. princ. 5. ad 5.

AD tertium sic proceditur. Videtur, quod dolor non sit in dæmonibus. Cum enim dolor & gaudium opponantur, non possunt esse simul in eodem. Sed in dæmonibus est gaudium. Dicit enim Augustinus contra Manichæos: diabolus potestatem habet in eos, qui Dei præcepta contemnunt, & de hac tam infelici potestate lætatur. Ergo in dæmonibus non est dolor.

2. Præterea. Dolor est causa timoris. De his enim timemus dum futura sunt de quibus dolemus dum præsentia sunt. Sed in dæmonibus non est timor secundum illud Iob 16. Factus est ut nullum timeret. Ergo in dæmonibus non est dolor.

3. Præterea. Dolere de malo, est bonum. Sed dæmones non possunt bene facere. Ergo non possunt dolere ad minus de malo culpæ, quod pertinet ad vermem conscientie.

Sed contra est, quod peccatum dæmonis est gravius, quam peccatum hominis. Sed homo punitur dolore pro delectatione peccati: secundum illud Apocalypsis 18. Quantum glorificavit se & in delicijs fuit, tantum date ei tormentum & luctum. Ergo multo magis diabolus qui maxime se glorificavit, punitur doloris luctu.

Respondeo dicendum, quod timor, dolor, gaudium, & huiusmodi secundum quod sunt passionēs, in dæmonibus esse non possunt. Sic enim sunt propriæ appetitus sensitivi, qui est virtus in organo corporali. Sed secundum, quod nominant simplices actus voluntatis, sic pos-

ARTIC. III.

sunt esse in dæmonibus. Et necesse est dicere, quod in eis sit dolor. Quia dolor secundum, quod significat simplicem actum voluntatis, nihil est aliud, quam contritus voluntatis ad id, quod est, vel non est. Patet autem quod dæmones multa vellent non esse, quæ sunt, & esse quæ non sunt. Vellent enim cum sint invidi, damnari eos, qui saluantur. Vnde oportet dicere, quod in eis sit dolor. Et præcipue, quia de ratione pœnæ est, quod voluntati repugnet: priuatur enim beatitudine, quam naturaliter appetunt. Et in multis eorum iniqua voluntas cohibetur.

Ad primum ergo dicendum, quod gaudium & dolor de eodem sunt opposita non autem de diuersis. Vnde nihil prohibet, vnum simul dolere de vno, & gaudere de alio: & maxime secundum, quod dolor & gaudium important simplices voluntatis actus: quia non solum in diuersis, sed etiam in vna, & eadem re potest esse aliquid, quod volumus, & aliquid quod nolumus.

Ad secundum dicendum, quod sicut in dæmonibus est dolor de præsentia, ita & timor de futuro: quod autem dicitur: Factus est, ut nullum timeret: intelligitur de timore Dei cohibere à peccato. Alibi namque scriptum est quod dæmones credunt & contremiscunt.

Ad tertium dicendum, quod dolore de malo culpæ propter se attestatur voluntatis bonitati, cui malum culpæ opponitur. Dolere autem de malo pœnæ, vel de malo culpæ propter pœnam, attestatur bonitati naturæ, cui malum pœnæ opponitur. Vnde Augustinus dicit 19. de Civitate Dei, quod dolor amissi boni supplicio, testis est naturæ bonæ. Dæmon ergo cum peruerſa sit voluntatis & obliuata, de malo culpæ non dolere.

CONCLVSIO est affirmans, & de fide, ut apput. seq. cap. 1. videbimus.

DISPUT. CCXLII.

De tristitia, & dolore dæmonum.

Dæmones dolore spirituali afficiuntur, cap. 1. Omnem tristitiam, quam patimur dæmones, pertinet ad pœnam sensus, cap. 2. Talis est dolor & tristitia dæmonum, ut nullam suam peccatam veram delectationem, cap. 3. Dæmonem non posse non tristari, cap. 4.

CAPIT.